

Christina Ascher O întoarcere la geneze...

Privind înainte, scrutând viitorul, îmbrățișând modernismul și căutând noul, apelăm tot mai des la ipostazele primare ale lucrurilor lăsându-ne fascinați de derularea ciclică a vieții repercutată neîndoios asupra tendințelor creatoare care sălășluiesc în noi. Arta, aflată într-o permanentă evoluție ca și știința, concentrează spre deosebire de aceasta, reorientări. Spiritul "retro" care incită din ce în ce mai insistent creatorul de artă, îndeamnă la simple reveniri sau veritabile redimensionări ale **începuturilor**. Sunt probate astfel multitudini de ecuații posibile între elementele de limbaj preluate din însuși sâmburele generator cât și din ramuri ale unui ipotetic arbore genealogic al artei pe de o parte, și elemente specifice ultimelor descoperiri în domeniu, pe de alta. Se prospectează geneza, ca limbaj și subiect, dar mereu dintr-un unghi nou, inovator, de fiecare dată altul, mai evoluat, mai îndepărtat. Ne încercăm o nostalgie a trecutului trăit indirect (ca receptare a istoriei artei) și realizăm astfel o echilibrare a balanței între ce a fost și ce va fi.

Iată ce inspiră "show"-ul mezzosopanei Christina Ascher desfășurat în Studioul "Mihail Jora" al SRR în penultima zi a SIMN. Combinarea vocii umane cu sonorități percutante ca limbaj caracteristic primelor epoci ale istoriei relevă clar o întoarcere la geneze... (Totul se petrece în viziuni moderne.) Argumente? Incandescența alternărilor unor efecte sonore impresionante de voce și percuție și, particularizând la timbrul uman, succesiunea stranie și diversă, pasionantă chiar, a modalităților de emisie vocală, presupunând atât efect cât și sugestie. Vocala de sine-stătătoare capătă un rol foarte important substituind cuvântul; silabele repetate identic sau variat își croiesc drum spre afirmare; vociferările, interjecțiile bruște, șuierăturile, sâsăiturile, zâzâieturile ca evidențieri ale consoanei, și chiar fluierături, sunt asiduu explorate; emisiile nazale cu gura închisă sau deschisă, sunetele "mute", cuvintele șoptite sau silabisite sunt utilizate cu consecvență; recitativul rectotono și nu numai, inserțiile diverselor modalități de cânt precum belcanto, Sprechstimme, Sprechgesang, declamația wagneriană, sau pur și simplu îmbinările acestora cu efectele menționate, converg spre o îmbogățire a expresiei. Compozitorul operează cu o simbolică a înțeleșurilor, tehnica vocală este exploatată la maximum, registrele extreme fiind curajos utilizate. Asistăm astfel la o instrumentalizare a vocii, la o afirmare a vechiului prin nou și a noului prin vechi, la progres prin revenire și reactualizare, și invers.

Toate acestea s-au reliefat într-un program bogat din care s-au detașat ca deosebite "*Sequenza III*" de Luciano Berio și "*Recitativ*" și "*Arie pentru voce și orchestră virtuală*" de Dan Dediu, interpretată în bis, celelalte opus-uri reclamând, mai mult sau mai puțin, anumite similitudini. "*Sequenza III*", delicioasă evocare a stărilor sufletești, insinuare a râsului (grav, cristalin, caraghios etc.) și plânsului (mai mult sau mai puțin tragic) și nu numai, un real și original cumul de efecte, a fost urmată de "*Quatrain*" a Violetei Dinescu, o piesă mai apropiată de tradițional,

un fel de incantație realizată prin melodică statică și ambitus redus. *“Eingedunkelt”* de Aribert Reimann în care universul a nouă poezii este elaborat printr-o intervalică abruptă, *“Da mia parte”* de Charlotte Seither la care se remarcă o predilecție pentru sunetele nazale, au fost succedate de piesa lui Ruth Zechlin, *“Das A und das O”*. Impresionantă însumare de erupții vocale violente determinate de trăirea indicată, cu o prezență vie a recitativului, a vocalizei cântate, cât și Sprechstimme, într-o piesă în care virtuozitatea vocală este la ea acasă, aceasta reprezentând o abordare minuțioasă și severă a expresiei. Mai departe, *“Belfast Breakfast Songs”* de Gerhard Stäbler centralizează un personaj grotesc, caricaturizat prin apelarea de la sunete îngroșate și găjâieli, șoptituri, sâsăituri emise prin pâlnie, la țipete cântate, intonate la dublă - octavă, de la emisii prin inspirare a aerului la modalitatea Sprechgesang. *“Psalm 19”* de Christina Ascher propune o atmosferă aparte cu caracter confestiv, instrumentele piatti sospesi și gongul aducându-și aportul în dezvoltarea ethosului antic sugerat de motivele din cadrul seriei dodecafonice ce subliniază modalul și textul ebraic. Piesa oferită în bis, confirmare certă de logică, fantezie și originalitate, *“Recitativ și Arie pentru voce și orchestră virtuală”* a încheiat seara în tonuri amuzante datorită caracterizării prin intermediul efectelor vocale a diferitelor instrumente ce alcătuiesc o orchestră, în această desfășurare imixtionându-se și elemente cantabile evocând vocea umană propriuzisă.

Echivalând cu o lecție de canto, prestația cantautoarei Ch. Ascher a pus în lumină vocalitatea contemporană prea puțin cunoscută și “gustată” la noi, prin calități interpretative incontestabile: voce amplă și penetrantă, flexibilitate în jonglarea de la un registru la altul incluzând extremele, dicție desăvârșită, forță de sugestie și prezență scenică.

Cristina MARTINESCU

Opere contemporane la Universitatea de Muzică

Mă opresc, oricât de succint, cu gândul și cu creionul asupra operelor contemporane într-un act: *Ultimul cuvânt* de Mildred Kayden și *Telefonul* de Gian Carlo Menotti, montate în sala de operă a Universității de Muzică, în regia a două tinere absolvente ale clasei profesorului George Zaharescu - Ioana Stoianov și Arabela Tănase. Acțiunea din *Ultimul cuvânt* - doi soți care trăiesc împreună și totuși în lumi mentale diferite: ea, în plin contingent, subjugată de “binefacerile” civilizației, el, încercând să facă abstracție de imediat, refugiindu-se în lumea afectelor - e o “concentrare de semne, în care nici unul nu are aceeași semnificație și fiecare funcționează în cadrul altui cod, adunându-se laolaltă într-un scop unic...” (ca să-l cităm pe Roland Barthes). Este ceea ce Ioana Stoianov a înțeles pe deplin, îmbinând dialogurile, mișcarea scenică, momentele cântate, vorbite,